

DEPREMDE ADLİ TIP VE HUKUK UYGULAMALARI SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

07/09/2024 tarihinde Adli Tıp Uzmanları Derneği (ATUD)- İstanbul Barosu ev sahipliğinde; Adli Tıp Uzmanları Derneği Afet Çalışma Grubu'nun planlaması ile düzenlenen sempozyum kapsamında; Deprem özelinde tüm kitlesel felaketlerde Adli Tıp- Adli Bilimler ve Hukuk uygulamalarına dair geçmiş deneyimler, dünya örnekleri, olası felaketlerde hazırlık aşamaları ile öneriler tartışılmıştır.

4 oturumda toplam 16 konuşmacının yer aldığı programda ayrıca birçok katılımcı Serbest Mikrofondaki görüş ve önerilerini belirtmiştir.

Genel Tespitler

6 Şubat depremleri özelinde sahada yaşanan sorunların aktarıldığı konuşmalarda özetle;

- Kitlesel felaketlerde ihtiyaç duyulan Adli Tıbbi hizmetlere dair önceden bir plan yapılmadığının anlaşıldığı,
- Adli Tıp hizmetlerinin sadece bir "Defin" işlemi gibi algılanması ve bu noktada ilgili kurum ve kuruluşların kimliklendirme çalışmalarına gerekli özeni göstermedikleri bu nedenle cenazelerin kimliklendirme sürecinde parmak izi alımı, DNA numunesi alımı gibi işlemlerin zaman zaman aksadığı,
- İlk günlerde kimliklendirme için yeterli zaman tanınmadığı ve ekipmanın (delil poşetleri, sürüntü çubukları vb.) temininde güçlük çekildiği,
- Felaket bölgesine "gönüllü" olarak gitmek isteyen personelin görevlendirmelerinde ciddi zorluklar ve engeller yaşandığı, bu nedenle birçok hekimin ve personelin olay yerine intikalinin geciktiği,
- Görevlendirilecek personel ile ilgili Adli Tıp Kurumu, Üniversiteler arasındaki iş birliğinin ancak kişisel diyaloglarla sağlanabildiği,
- Sağlık Bakanlığına bağlı uzmanların görevlendirmeler sonrası bölgede Adli Tıp Kurumu koordinasyonunda kendi inisiyatifleri ile yer alabildiği,
- Kimliklendirme-Defin ruhsatı işlemlerinin yapılabileceği uygun alanların olmadığı, birçok işlemin mezarlıklar vb. açık alanlarda yapılmak zorunda kalındığı,
- Görevli personelin görevini ve önceliğini belirtir herhangi belirteçlerinin olmadığı ayrıca fiziki şartlar ve mevsim şartlarına uygun ekipman temininde özellikle ilk günler zorluk yaşandığı,
- Deprem bölgesindeki idari sorumluluklarla ilgili eksiklikler olduğu,
- Daha önceden hazırlanan "Türkiye Afet Müdahale Planı'nın sahadaki uygulamaya yansımadağı vurgulandı.

DEPREMDE ADLİ TIP VE HUKUK UYGULAMALARI SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

Adli Bilimler alanında kimliklendirme süreçleri ve küresel örneklerin tartışıldığı oturumda;

- Kitlesel felaketlerde adli bilimcilerin rolleri, çalışma sahaları aktarıldı.
- Kimliklendirme çalışmalarında Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığı'nın etkili çalışmaları ile toplanan parmak izi örnekleri büyük veri tabanındaki kayıtlar eşleştirilerek kimliklendirme sürecine ciddi katkı sunduğu vurgulandı.
- Adli Tıp Kurumu bünyesindeki Biyoloji İhtisas Dairelerindeki Genetik Laboratuvarlarına doğru örneklerin alınarak ulaştırılması ile hızlı ve doğru sonuç alınabildiği, bunun kimliklendirmenin vazgeçilmez bir parçası olduğu ifade edildi.
- Ayrıca kitlesel felaketlerde insan kalıntıları üzerinde çalışmalar ve adli odontolojik yaklaşımlar üzerine sunumlar yapıldı.

Depremi ardından güncel uygulamalar ve Olası Marmara Depreminin tartışıldığı oturumlarda;

- Kimlik tespiti yanında deprem sonrasında delillerin tespitinin de oldukça önemli olduğu, zira ceza muhakemesi hukukunda delillerin ispat vasıtası olduğu vurgulandı.
- Deprem alanlarının imara açılmasından binanın yapımına, denetimine kadar süreçte yetkililerin eylemlerinin meydana gelen sonuç üzerindeki etkisinin araştırılması gerektiği belirtildi.
- Deprem sonrası yaralılarla ilgili tıbbi kayıtların tutulması, saklanması yaralanmaların niteliğinin doğru tanımlanması ile ilgili sorunlar yaşandığı,
- Tıbbi kayıtlara, radyolojik görüntülere zaman zaman kayıtlarda rastlanmadığı vurgulandı.
- Deprem kuşağında yer alan ülkemizde olası bir depreme veya kitlesel felakete henüz hazırlıklı olmadığımız; halen adli tıp uygulamaları açısından koordinasyon eksikliği olduğu, personelin de eğitim eksikleri olduğu ifade edildi.
- İstanbul Tabip Odası temsilcisi tarafından afet yönetiminde hazırlık döneminin esas olduğu, doğru ve tam yapılmadığında diğer süreçlerin sürdürülemeyeceği vurgulanarak çalışmaları ve planları aktarıldı.
- Adli Tıp Uzmanları Derneği Afet Çalışma Grubu'nun sunumunda İnterpol'ün Felaket Kurbanlarının Kimliklendirmesi rehberinin Türkçe'ye çevirisine yönelik çalışmaları, ayrıca ülkemiz şartlarına özel, özgün bir rehber oluşturulması ve Adli Tıp Uzmanları Derneği'nin konu ile ilgili gelecek planlamaları aktarıldı.

DEPREMDE ADLİ TIP VE HUKUK UYGULAMALARI SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRGESİ

Sonuç ve Öneriler

Bir kitlesel felaket sonrası adli tıp hizmetlerinin önemi büyüktür. Başta kimliklendirme olmak üzere ölüm sebebi, yaralanmanın ağırlığının tespiti gibi -hem halk hem de kamu hukuku açısından- birçok medikolegal hassas durum söz konusudur. Bu nedenle ülkemizde kimisi Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu, kimisi Sağlık Bakanlığı, kimisi de Yükseköğretim Kurumu bünyesindeki Üniversitelerde görev yapan tüm adli tıp uzmanlarını kapsayacak şekilde felaket öncesi bir organizasyon planlaması yapılması gereklidir.

- 6 Şubat depremlerinde yaşanan görevlendirme – intikal vb. sorunların yaşanmaması adına; bir kitlesel felakette daha önceden belirlenmiş ve görev alacak personelin yeniden yazışmaya gerek kalmayacak şekilde olay bölgesinde görevlendirilmesi ile ilgili tüm kurumlarla yazışma yapılması,
- Adli ölü muayenesi, kimliklendirme ve otopsi işlemlerinde görev alacak tüm personele yönelik önceden temel bilgileri içerecek bir eğitim ve sertifikasyon programı düzenlenmesi,
- Cumhuriyet Savcılarına yönelik de kitlesel felaketlerdeki uygulamalara yönelik “Temel Adli Bilimler Seminerleri” düzenlenmesi,
- Olası deprem bölgelerinde ölü muayenesi ve kimliklendirme çalışmalarının yapılacağı alanların önceden belirlenmesi,
- Sahada ihtiyaç duyulacak her malzemenin (barınma, otopsi konteynırları, battaniye, yatak, otopsi ve ölü muayenede kullanılacak ekipmanlar vb.) belli merkezlerde hazır bulundurulması,
- Söz konusu bölgelerde mevsim şartlarını da düşünerek; çalışma ekipleri, cenazeler ve yakınları için uygun dayanıklı alanlar oluşturulması,
- Görevlilerin önceliği ve niteliğini belli edecek mevsim şartlarına uygun kıyafet, kimlik kartı ve ekipmanlarının önceden hazırlanması ve depolanması,
- Biyolojik örnek alımı için gereken materyallerin hazır tutulması,
- Kimliklendirme çalışmalarında enkazdan çıkarılma çalışmalarından itibaren her bölgeye özgü elektronik bir kodlama ile işaretleme yapılması,
- Adli bilimler uzmanlarının resmi görev tanımlarının yapılarak kitlesel felaketlerde sahada aktif görev almalarının sağlanması,
- Kitlesel felaketlere yönelik hazırlanan Türkiye Afet Müdahale Planında (TAMP) düzenlemeler yapılarak defin işlemlerinden bağımsız olarak adli muayenelerin ve kimliklendirme çalışmalarının tanımlanması ve planlanması ile sahada uygulanabilirliğinin tatbikatlarla test edilmesi,
- Afet bölgesinde koordinasyonu sağlamakla görevlendirilecek kişilerin yapılan iş ve işlemlerdeki olası hukuki sonuçları da dikkate alarak bilimsel gerçeklere uygun şekilde görevlerini yapmalarının sağlanması,
- Yaralı olarak kurtulanların yaralanmalarının doğru tanımlanması, tedavi kayıtlarının sağlıklı tutulmasının sağlanması,
- Risk grubunda yer alan felaket mağduru yaşlı ve çocukların güvenliğinin sağlanması için özel birimlerin yapılandırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda da ivedilikle; Deprem Sonrası Adli Tıp Uygulamalarının planlanması için Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin bir araya geleceği Adli Tıp Uzmanları Derneğinin katkıları ile organizasyon ve sorumluluk başta olmak üzere, saha planı, ekip ve ekipman planlamasının yapılacağı bir çalışmaya ihtiyaç olduğu görüşüne varılmıştır.

12.11.2024